

Wymagania edukacyjne z wos dla klasy VIII Szkoły Podstawowej nr 2 z Oddziałami Dwujęzycznymi w Łukowie do *Programu nauczania ogólnego z wiedzy o społeczeństwie dla szkoły podstawowej autorstwa B.Furman* Wydawnictwo Nowa Era

Temat	Wymagania na poszczególne oceny				
	Dopuszczająca [2]	Dostateczna [3]	Dobra [4]	Bardzo dobra [5]	Celująca [6]
	Uczeń potrafi:				

<p>1. Człowiek w społeczeństwie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać podstawowe potrzeby człowieka; - wymienić osoby [podmioty, instytucje], które mają wpływ na rozwój młodego człowieka; - podać przykłady ról społecznych; - podać przykłady norm społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe kategorie potrzeb człowieka; - podać przykłady oddziaływania rodziny, szkoły i rówieśników na postawy i zachowania jednostki; - wymienić podstawowe społeczne oczekiwania wynikające z pełnienia roli dziecka i ucznia; - podać przykłady norm społecznych obowiązujących w wybranych społecznościach, np. w rodzinie, szkole. 	<ul style="list-style-type: none"> - dopasować wskazane potrzeby do właściwych kategorii; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy potrzebami naturalnymi a społecznymi człowieka; - wyjaśnić znaczenie słowa <i>socjalizacja</i>; - wyjaśnić, jaką rolę w procesie socjalizacji odgrywa rodzina; - porównać społeczne oczekiwania dotyczące pełnienia roli dziecka i rodzica oraz ucznia i nauczyciela; - podać przykłady konfliktu ról społecznych; - wymienić podstawowe kategorie norm społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzec i przedstawić zależności pomiędzy procesem zaspokajania potrzeb a rozwojem człowieka; - przedstawić czynniki mające wpływ na samoocenę człowieka; - rozpoznać i dopasować wskazane normy społeczne do właściwych kategorii; - przedstawić pozytywne i negatywne wzorce zachowań funkcjonujące w swoim środowisku rówieśniczym; - dokonać autorefleksji, wskazać swoje mocne i słabe strony; - na wybranych przykładach [tekst, ilustracja] dostrzec konflikt ról społecznych; 	<ul style="list-style-type: none"> - przewidzieć konsekwencje braku zaspokojenia poszczególnych potrzeb człowieka; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy normami formalnymi a nieformalnymi; - na wybranych przykładach dokonać analizy sytuacji, w której dochodzi do konfliktu ról społecznych [wskazać przyczyny, konsekwencje, sposoby rozwiązania problemu]; - przedstawić problem przestrzegania norm społecznych w swoim środowisku [ocena zjawiska, dostrzeganie problemów i zagrożień, wskazywanie przyczyn i
--	---	---	---	---	--

				- wskazać przyczyny i skutki nieprzestrzegania przez jednostkę norm społecznych.	konsekwencji].
2. Grupy społeczne	- podać przykłady grup społecznych; - podać przykłady konfliktów społecznych; - wymienić podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej i w szkole.	- wymienić podstawowe cechy grup społecznych; - określić, jakim rodzajem grupy jest grupa koleżeńska; - wymienić grupy społeczne, do których należy; - wymienić typowe konflikty występujące w szkole i grupie rówieśniczej; - podać przykłady postaw/zachowań jednostek wobec konfliktu; - wymienić podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów społecznych.	- rozpoznać poszczególne rodzaje grup społecznych; - wskazać cechy grupy nastawionej na realizację zadania, typowego dla społeczności uczniowskiej; - podać przykłady korzyści i zagrożeń wynikających z bycia w grupie; - podać przykłady zasad efektywnej współpracy; - wskazać dobre i złe strony poszczególnych postaw wobec konfliktu; - rozpoznać typowe sposoby rozwiązywania	- dopasować właściwe cechy do podanych grup społecznych; - rozpoznać sytuacje, w których łamane są zasady efektywnej współpracy w grupie; - porównać konsekwencje przyjęcia określonych postaw wobec sytuacji konfliktowej dla jednostki i społeczeństwa; - porównać różne sposoby rozwiązywania konfliktów, wskazać ich dobre i złe strony; - uzasadnić wybór metody rozwiązywania konfliktu	- porównać cechy grup nastawionych na realizację różnych typów zadań; - dokonać analizy konkretnej sytuacji konfliktowej [wskazać strony konfliktu, przejawy, przyczyny i konsekwencje społeczne konfliktu; zaproponować sposoby rozwiązania konfliktu, uzasadnić wybór sposobu rozwiązania konfliktu].

			a konfliktów; - wymienić warunki prowadzenia skutecznych negocjacji.	społecznego.	
3. Komunikacja i autoprezentacja	- wymienić podstawowe zasady skutecznej komunikacji; - odróżnić nadawcę od odbiorcy komunikatu; - podać przykłady sytuacji, w których młody człowiek powinien zachować się asertywnie [zachować dystans, sprzeciwić się].	- wymienić podstawowe rodzaje komunikacji; - podać przykłady komunikatów niewerbalnych; - wymienić czynniki utrudniające wystąpienia publiczne; - wymienić podstawowe cechy postawy asertywnej.	- wyjaśnić, czym różni się przekaz werbalny od niewerbalnego; - wyjaśnić, jaką rolę pełni komunikacja niewerbalna; - określić nadawcę i odbiorcę przedstawionego komunikatu; - wymienić zasady, których należy przestrzegać w wystąpieniach publicznych; - zastosować w praktyce zasady skutecznej komunikacji, np. w wystąpieniu na forum klasy; - rozpoznać postawy asertywne	- odczytać znaczenie i rolę komunikatów niewerbalnych w zaprezentowanych wystąpieniach publicznych; - zastosować wybrane komunikaty niewerbalne w wystąpieniu publicznym; - wyjaśnić, czym się różni debata od dyskusji; - dostrzec i opisać przykłady łamania zasad dobrej komunikacji; - wyjaśnić, czym się różni postawa asertywna od postaw: uległości, agresji i manipulacji. - stosować w praktyce warunki	- dokonać krytycznej analizy przekazu informacyjnego, np. reklamy [wykorzystać środki perswazyjne, przejawy i sposoby manipulacji, wykorzystane komunikaty niewerbalne]; - dokonać krytycznej analizy postaw uznawanych za asertywne pod kątem przestrzegania zasad asertywności; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] akcję społeczną propagującą postawy asertywne i zasady asertywności.

			oraz postawy uległości, agresji i manipulacji.	asertywności.	
4. Życie rodzinne	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady więzi łączących członków rodziny; - wymienić podstawowe oczekiwania społeczne wobec poszczególnych członków rodziny [dzieci, rodziców]. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić cechy rodziny jako grupy społecznej; - wymienić potrzeby młodych ludzi, które zaspokaja rodzina; - wymienić rodzaje współczesnych rodzin; - wymienić podstawowe prawa i obowiązki dziecka w rodzinie; - wymienić podstawowe wartości kształtujące życie rodzinne; - wymienić podstawowe problemy zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu współczesnych polskich rodzin. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, w jaki sposób rodzina przyczynia się do zaspokajania potrzeb człowieka; - podać nazwy poszczególnych funkcji rodziny; - porównać cechy różnych typów rodzin / rozpoznać poszczególne typy rodziny; - wymienić czynniki sprzyjające zacieśnianiu więzi rodzinnych; - wymienić instytucje wspierające rodziny w realizacji swoich funkcji oraz formy pomocy rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazywać przykłady [rozpoznać sytuacje] realizacji przez rodzinę poszczególnych funkcji; - rozpoznawać sytuacje nieprawidłowego realizowania przez rodzinę swoich funkcji; - wyjaśnić, jak na poszczególnych etapach życia jednostki, zmienia się rola rodziny w procesie socjalizacji; - wskazać zależności pomiędzy systemem wartości a zasadami funkcjonowania rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie [projekt społeczny] propagujący na terenie szkoły lub społeczności lokalnej wybrane wartości kształtujące życie rodzinne; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie propagujące wiedzę na temat instytucji wspierających rodzinę i form pomocy rodzinie.

<p>5. Edukacja i praca</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe zadania szkoły, - wymienić poszczególne typy szkół tworzących strukturę szkolną w Polsce, - wymienić podstawowe prawa i obowiązki uczniów, - wymienić osoby, u których może szukać pomocy, w przypadku naruszenia praw ucznia. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić funkcje, które pełni szkoła, - odczytać ze schematu podstawowe informacje dotyczące struktury polskiego szkolnictwa, - przedstawić różne warianty kontynuowania edukacji po ukończeniu szkoły podstawowej; - określić, kto tworzy samorząd szkolny, - wymienić formy organizacji życia szkolnego. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić działania za pomocą, których szkoła realizuje poszczególne funkcje; - przedstawić wady i zalety wyboru poszczególnych wariantów dalszej edukacji; - zaplanować swoją dalszą edukację pod kątem przyszłej aktywności zawodowej [preferencji zawodowych]; - scharakteryzować poszczególne formy życia szkolnego [organizacja, zadania, formy działania], - rozpoznać przypadki naruszenia praw ucznia. 	<ul style="list-style-type: none"> - zhierarchizować funkcje szkoły, - określić, jaki wpływ na rozwój i przyszłość młodego człowieka wywiera szkoła; - wyjaśnić, jakich umiejętności oczekuje współczesny rynek pracy; - wymienić czynniki umożliwiające odniesienie sukcesu edukacyjnego i zawodowego; - ocenić pracę samorządu szkolnego / podejmowane przez niego działania i formy pracy; - ocenić i uzasadnić swoją aktywność [pracę] w ramach samorządu szkolnego. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie propagujące ideę samorządności uczniowskiej; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie informujące społeczność szkolną, o sposobach dochodzenia swoich praw w szkole.
-----------------------------------	---	--	---	--	--

<p>6. Ekonomia na co dzień</p>	<p>- odróżnić dochody rodziny od wydatków; - wymienić podstawowe wydatki i źródła dochodów typowego gospodarstwa domowego; - wymienić podstawowe prawa przysługujące konsumentowi.</p>	<p>- wymienić podstawowe zasady konstruowania budżetu domowego; - wymienić rodzaje źródeł dochodów gospodarstwa domowego; - wymienić podstawowe zasady prawidłowo skonstruowanego budżetu domowego; - podać przykłady łamania praw konsumenta; - wypełnić typowy formularz reklamacyjny.</p>	<p>- ocenić [uzasadnić ocenę], czy zaprezentowany budżet gospodarstwa domowego jest prawidłowo skonstruowany; - wymienić przyczyny powstawania deficytu w budżecie domowym; - opisać strukturę typowego budżetu domowego; - napisać reklamację; - wymienić instytucje chroniące prawa konsumenta; - wymienić podstawowe zasady, którymi powinien kierować się świadomy konsument.</p>	<p>- zaprojektować działania służące ograniczeniu wydatków budżetu domowego; - wyjaśnić, jak przestrzeganie zasad świadomego konsumenta wpływa na funkcjonowanie gospodarstwa domowego.</p>	<p>- na wybranych przykładach ocenić ofertę handlową [przydatność w gospodarstwie domowym, jakość, cena, konkurencyjność].</p>
<p>Podsumowanie i test</p>					

<p>1. Czym są prawa człowieka?</p>	<p>- podać przykłady praw przysługujących dzieciom; - podać przykłady praw i wolności człowieka;</p>	<p>- wymienić główne funkcje praw i wolności człowieka; - podać, kto i kiedy uchwalił <i>Powszechną Deklarację Praw Człowieka</i>; - podać, kto i kiedy uchwalił <i>Konwencję Praw Dziecka</i>; - podać przykłady łamania praw dziecka; - podać przykłady działań podejmowanych przez UNICEF.</p>	<p>- wymienić cechy praw i wolności człowieka; - wyjaśnić, na czym polega szczególne znaczenie <i>Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i>; - wymienić prawa zawarte w <i>Konwencji Praw Dziecka</i>; - rozwinąć skrót UNICEF</p>	<p>- przedstawić historię koncepcji praw i wolności człowieka; - wyjaśnić, znaczenie poszczególnych cech praw i wolności człowieka.</p>	<p>- wyjaśnić, w jaki sposób młodzi ludzie mogą włączyć się w działania prowadzone przez UNICEF; - zaprezentować* wybraną formę aktywności UNICEFU.</p>
<p>2. Katalog praw człowieka</p>	<p>- wymienić przykłady konstytucyjnych praw i wolności człowieka.</p>	<p>- podać przykłady praw pierwszej, drugiej i trzeciej generacji; - podać przykłady praw i wolności osobistych, politycznych oraz socjalnych, kulturalnych i ekonomicznych</p>	<p>- wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy prawami pierwszej, drugiej i trzeciej generacji; - rozpoznać przykłady łamania praw i wolności człowieka; - uzasadnić konieczność funkcjonowania</p>	<p>- wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa system ochrony praw człowieka.</p>	<p>- zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] kampanię społeczną propagującą ideę ochrony praw i wolności człowieka.</p>

		h zagwarantow anych w Konstytucji RP;	ia systemu ochrony praw i wolności człowieka.		
3. Ochrona praw człowiek a	- podać przykłady łamania praw człowieka we współczesny m świecie; - wymienić instytucje chroniące prawa człowieka w Polsce.	- podać przykłady spraw, z którymi można zwrócić się do Rzecznika Praw Obywatelskic h i Rzecznika Praw Dziecka; - podać przykłady organizacji międzynarod owych zajmujących się ochroną praw i wolności człowieka; - podać przykłady działań podejmowan ych przez Międzynarod owy Czerwony Krzyż.	- przedstawić zagrożenia wynikające z łamania praw i wolności człowieka; - wymienić przyczyny łamania praw człowieka; - wyszukać w mediach opisy sytuacji, w których łamane są prawa człowieka.	- porównać poziom przestrzegania praw człowieka w państwach globalnego Południa i globalnej Północy; - ocenić [uzasadnić] poziom przestrzegania praw człowieka w Polsce.	- przedstawić i ocenić poziom przestrzegani a i ochrony praw i wolności człowieka w wybranym państwie świata; - zaprezentowa ć* działalność wybranej organizacji międzynarod owej na rzecz ochrony praw i wolności człowieka.

<p>4. Bezpieczeństwo nieletnich</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady zagrożeń wynikających z korzystania z cyberprzestrzeni; - podać przykłady pozytywnego i negatywnego wykorzystania internetu przez młodych ludzi. 	<ul style="list-style-type: none"> - określić, kogo w świetle polskiego prawa, nazywamy nieletnim; - wymienić podstawowe zasady odpowiedzialności prawnej nieletnich; - wymienić korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z internetu - wskazać formy cyberprzemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> - określić podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z internetu; - przedstawić wady i zalety aktywności na forach społecznościowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, jak skutecznie można się chronić przed zagrożeniem cyberprzemocą 	<ul style="list-style-type: none"> - zaplanować [przeprowadzić/ wziąć udział] działanie na rzecz promowania wśród rówieśników zasad prawidłowego korzystania z internetu.
--	---	--	---	--	--

<p>5. Służby ochrony prawa</p>	<p>- wymienić przykłady działań policji; - podać przykłady, innych niż policja, służb porządkowych w Polsce, - podać przykłady działań straży miejskiej.</p>	<p>- wymienić główne zadania policji; - wymienić główne prawa przysługujące policjantom; - wymienić prawa przysługujące nieletnim w kontakcie z policjantem; - wymienić rodzaje służb mundurowych w Polsce. - odszukać informacje o prawach przysługujących ofiarom przestępstwa, świadkom i oskarżonym.</p>	<p>- wymienić zadania poszczególnych służb mundurowych w Polsce; - wymienić główne prawa przysługujące ofiarom przestępstwa, świadkom i oskarżonym; - uzasadnić konieczność znajomości przysługujących nam praw; - wyjaśnić, gdzie należy szukać pomocy w przypadku występowania przemoc domowej</p>	<p>- uzasadnić konieczność reagowania w przypadku występowania przemoc domowej, przemoc rówieśniczej; - zinterpretować przepisy prawa dotyczące działania służb porządkowych .</p>	<p>- zaplanować działanie [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] propagujące konieczność [skuteczne formy] przeciwdziałania przemoc domowej [przemocy w grupie rówieśniczej / przemocy w szkole].</p>
<p>Podsumowanie i test</p>					

<p>1. Czym jest samorząd?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - określić, kto tworzy samorząd uczniowski; - podać przykłady działań samorządu uczniowskiego; - wymienić podstawowe jednostki podziału terytorialnego państwa polskiego; - określić, w której gminie, powiecie i województwie mieszka. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rodzaje samorządów działających w Polsce; - podać przykłady samorządów zawodowych; - podać przykłady działań samorządu terytorialnego; - odszukać na mapie województwo, w którym mieszka; - rozpoznać herb miejscowości, w której mieszka; - odszukać informacje na temat osób pełniących najważniejsze funkcje w swojej gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, w jakim celu tworzone są samorządy zawodowe; - wyjaśnić, w czym przejawia się zasada decentralizacji i władzy publicznej w Polsce; - wymienić organy samorządów terytorialnych w Polsce; - określić, jaki charakter ma gmina, w której mieszka; - rozpoznać herb województwa, w którym mieszka; - podać imiona i nazwiska osób pełniących aktualnie najważniejsze funkcje w swojej gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnić konieczność, angażowania się w życie lokalnej społeczności; - wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa samorząd terytorialny; - wyjaśnić, czym się różni gmina wiejska, od gminy miejsko-wiejskiej i miejskiej; - wymienić organy państwa, które mogą ingerować [kontrolować] działania władz samorządowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować* swoją gminę: historię, symbole, tradycje oraz miejsca i osoby, które odegrały szczególną rolę w jej dziejach; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] działanie na rzecz swojej społeczności lokalnej.
--------------------------------------	--	--	---	--	--

<p>2.</p> <p>Gmina – podstawa jednostka samorządu</p>	<p>- wymienić organy gminy, w której mieszka; - podać przykłady spraw załatwianych w urzędzie gminy; - określić, gdzie znajduje się urząd gminy, w której mieszka.</p>	<p>- wymienić podstawowe zadania gminy; - odróżnić organy uchwałodawcze od organów wykonawczych gminy; - podać sposób wyłaniania władz gminy; - podać przykłady spraw rozstrzyganych w referendum gminnym.</p>	<p>- wymienić podstawowe uprawnienia organów uchwałodawczych i wykonawczych gminy; - wymienić zasady przeprowadzania wyborów do władz gminy; - podać przykłady zadań własnych i zleconych gminy; - wymienić Źródła finansowania gminy; - podać przykłady wpływu mieszkańców na życie gminy; - wyjaśnić pojęcie budżet obywatelski; - wyszukać informacje na temat przedsięwzięć podejmowanych przez młodzieżowe rady gminy, miasta.</p>	<p>- do poszczególnych rodzajów gminy dopasować odpowiednie organy; - zinterpretować przepis prawa dotyczący organizacji referendum gminnego; - wyjaśnić, jaką rolę w budżecie gminy odgrywają środki uzyskiwane z funduszy unijnych; - uzasadnić konieczność angażowania się mieszkańców w rozwiązywanie problemów gminy i działalność organów gminy; - wyjaśnić, w jaki sposób działalność samorządu gminnego przyczynia się do rozwoju społeczeństwa</p>	<p>- wyszukać informacje na temat realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców finansowanych z budżetów obywatelskich; - przygotować kampanię wyborczą do młodzieżowej rady gminy; - uczestniczyć w pracach młodzieżowej rady gminy; - zareklamować / promować na forum szkoły ideę młodzieżowej rady gminy; - zaprezentować strukturę budżetu swojej gminy [wykres, tabela, prezentacja multimedialna].</p>
---	--	--	---	---	--

				obywatelskiego; - podać przykłady działania młodzieżowej rady gminy.	
3. Powiat i województwo	- wymienić organy powiatu i województwa; - podać przykłady spraw załatwianych w starostwie powiatowym i urzędzie marszałkowskim; - określić, gdzie znajdują się władze powiatu i województwa, w których mieszka.	- wymienić podstawowe zadania samorządu powiatowego i wojewódzkiego; - odróżnić organy uchwałodawcze od organów wykonawczych powiatu i województwa; - podać sposób wyłaniania władz samorządowych powiatu i województwa; - podać przykłady spraw rozstrzyganych w referendum lokalnym.	- wymienić podstawowe uprawnienia organów uchwałodawczych i wykonawczych powiatu i województwa; - zinterpretować przepis prawa dotyczący przeprowadzenia wyborów do władz uchwałodawczych powiatu i województwa.	- porównać strukturę i sposób powoływania władz samorządowych gminy, powiatu i województwa.	- przedstawić strukturę polityczną sejmiku swojego województwa; - zaprezentować* swój powiat lub województwo [historię, symbole, tradycje oraz miejsca i osoby, które odegrały szczególną rolę w jej dziejach].

<p>4. Obywatela władza samorządowa</p>	<p>- podać przykłady spraw załatwianych przez urząd gminy, starostwo powiatowe, urząd marszałkowski; - odszukać stronę internetową własnego urzędu gminy, starostwa powiatowego, urzędu marszałkowskiego .</p>	<p>- sporządzić wykaz spraw, które można załatwić w gminie za pomocą ePUAP; - wymienić podstawowe zasady postępowania etycznego w pracy administracji publicznej; - wyjaśnić pojęcie korupcja; - wymienić praw przysługujące obywatelowi w urzędzie; - wypełnić wniosek o wydanie dowodu osobistego.</p>	<p>- odszukać informacje zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej; - wyjaśnić, jaki rodzaj informacji zamieszcza się w BIP; - rozpoznać przypadki łamania praw obywateli w urzędzie.</p>	<p>- wyjaśnić, dlaczego należy przestrzegać zasad etycznego postępowania urzędników administracji; - wskazać działania, które może podjąć obywatel w przypadku łamania jego praw w urzędzie; - uzasadnić konieczność aktywności obywatelskiej dla prawidłowego funkcjonowania społeczności lokalnej; - zaprezentować strukturę organizacyjną swojego urzędu gminy.</p>	<p>- zaplanować [przeprowadzić na forum szkoły] kampanię społeczną promującą zasady etycznego postępowania urzędników administracji [przeciwdziałającą zjawisku korupcji; nepotyzmu]; - zorganizować debatę / dyskusję [wziąć aktywny udział w debacie/ dyskusji] na temat przyczyn i skutków zjawiska korupcji i [lub] nepotyzmu w życiu publicznym; - zaprojektować inicjatywę, która może być sfinansowana w ramach budżetu obywatelskiego.</p>
---	--	--	---	--	--

Podsumowanie i test					
<p>1. Naród i ojczyzna</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady polskiego dziedzictwa narodowego; - podać przykłady więzi łączących polską wspólnotę narodową, - wymienić i rozpoznać polskie symbole narodowe; - nazwać swoją dużą i małą ojczyznę; - rozpoznać Narodowe Święto Niepodległości i Święto Narodowe Trzeciego Maja. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić główne czynniki kształtujące polską tożsamość narodową; - wyjaśnić pojęcie ojczyzna; - opisać polskie symbole narodowe; - wymienić sytuacje, w których używa się polskich symboli narodowych; - wymienić najważniejsze polskie święta narodowe; - przedstawić zasady prawidłowego zachowania w trakcie uroczystości państwowych, świąt narodowych, wobec symboli narodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy wspólnotą narodową i wspólnotą etniczną; - wyjaśnić, jakie znaczenie dla współczesnego młodego człowieka ma tożsamość narodowa; - przedstawić historię polskich symboli narodowych; - wymienić różne rodzaje tożsamości społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnić, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe - wyjaśnić, w jaki sposób historia kształtowała polską tożsamość narodową, - do podanych świat narodowych dopasować odpowiadające im wydarzenia historyczne, - przedstawić negatywne i pozytywne aspekty funkcjonowania społeczeństw wieloetnicznych/ narodowych, - wyjaśnić, z czego mogą wynikać trudności w utrzymaniu polskiej tożsamości narodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, jak i dlaczego, jak zmieniały się na przestrzeni dziejów polskie symbole narodowe, - przedstawić wybrany problem etniczny / narodowy współczesnego świata*, - zaprezentować wybrany element polskiego dziedzictwa narodowego* ; - przedstawić czynniki utrudniające i ułatwiające prawidłową komunikację pomiędzy różnymi grupami etnicznymi / narodowymi.

<p>2.</p> <p>Obywatelstwo i narodowość</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe prawa i obowiązki obywatela RP; - podać przykłady cnót /wartości obywatelskich ; - wymienić postaci najwybitniejszych Polaków XX i XXI wieku. 	<ul style="list-style-type: none"> - odróżnić [rozpoznać na przykładach] pojęcie narodowość od obywatelstwa ; - wymienić więzi łączące obywatela i państwo; - wymienić podstawowe sposoby nabycia obywatelstwa polskiego; - wyjaśnić, na czym polega zasada krwi; - wymienić cechy dobrego obywatela. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać różne sposoby nabywania obywatelstwa polskiego; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy obywatelstwem a narodowością; - wymienić konstytucyjne prawa i obowiązki obywatela RP; - wyjaśnić, jaki wpływ ma państwo na kształtowanie więzi narodowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównać różne sposoby nabywania obywatelstwa polskiego; - uzasadnić konieczność przestrzegania cnót/wartości obywatelskich we współczesnym państwie demokratycznym; - przedstawić konsekwencje odrzucenia wartości w życiu publicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować* wzorzec obywatela polskiego; - wybór postaci uzasadnić, odwołując się do jego cnót, postaw, działań, osiągnięć.
<p>3.</p> <p>Czym jest patriotyzm?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady postaw patriotycznych i działań na rzecz dobra Ojczyzny; - podać przykłady postaw patriotycznych wśród współczesnej młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić pojęcie patriotyzm; - wymienić przejawy patriotyzmu lokalnego i gospodarczego. 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnić potrzebę patriotyzmu we współczesnym świecie; - porównać postawy patriotyczne dawniej i dzisiaj. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać zalety i wady postaw określanych jako patriotyzm gospodarczy; - wskazać zalety i wady postaw uznawanych współcześnie za przejawy patriotyzmu, np. kibicowanie 	<ul style="list-style-type: none"> - podjąć na forum szkoły lub środowiska lokalnego działania służące propagowaniu postaw patriotycznych [zaplanować, aktywnie uczestniczyć]; - podjąć działania

				na zawodach sportowych.	sprzyjające rozwojowi lokalnej społeczności [zaplanować, aktywnie uczestniczyć].
<p>4. Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady mniejszości etnicznych i narodowych we współczesnej Polsce; - wymienić podstawowe grupy cudzoziemców w przebywających w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe prawa przysługujące mniejszościom narodowym i etnicznym w Polsce, - wyjaśnić pojęcie Polonia, - odczytać z mapy, gdzie znajdują się największe skupiska mniejszości etnicznych i narodowych w Polsce; - odczytać z mapy, gdzie współcześnie znajdują się największe skupiska Polonii. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić zamieszkujące Polskę mniejszości narodowe i etniczne, oraz grupę posługującą się językiem regionalnym; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy mniejszościami narodowymi i etnicznymi w Polsce a cudzoziemcami; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy pojęciami: imigranci i uchodźcy; - wymienić podstawowe prawa przysługujące uchodźcom w Polsce; - wymienić związki łączące 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy mniejszością narodową a mniejszością etniczną; - wymienić kryteria, które decydują w Polsce o uznaniu danej społeczności za mniejszość narodową lub etniczną; - wymienić główne czynniki, które zadecydowały o powstaniu Polonii; - uzasadnić konieczność szczególnej ochrony prawnej mniejszości narodowych i etnicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować* historię, kulturę, formy organizacji wybranej mniejszości narodowej lub etnicznej w Polsce

			Polonię z Polską.		
5. Tolerancja i przejawy ksenofobii	- podać przykłady / rozpoznać przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu; - rozpoznać postawy tolerancyjne i braku tolerancji.	- wyjaśnić pojęcia: ksenofobia, rasizm, szowinizm; - wyjaśnić pojęcie tolerancja; - odróżnić postawę tolerancyjną od postawy bezkrytycznej akceptacji; - podać przykłady stereotypów.	- wyjaśnić pojęcie stereotyp; - wymienić cechy stereotypu; - wyjaśnić, w jaki sposób można przeciwstawić się przejawom ksenofobii, w tym szowinizmowi i antysemityzmowi. - porównać postawę patriotyczną i nacjonalistyczną; - uzasadnić słuszność postawy tolerancyjnej.	- uzasadnić potrzebę przeciwstawiania się przejawom ksenofobii, w tym szowinizmowi i antysemityzmowi; - przedstawić społeczne konsekwencje stereotypizacji.	- podjąć na forum szkoły lub środowiska lokalnego działania sprzyjające kształtowaniu postawy otwartości, akceptacji i tolerancji wobec odmienności etnicznych, religijnych i kulturowych.
Podsumowanie i test					

<p>1.</p> <p>Państwo i demokracja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady działań władzy państwowej; - wymienić podstawowe cechy państwa; - wymienić nazwy współczesnych reżimów politycznych [demokracja, autorytaryzm, totalitaryzm]. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, co to znaczy, że państwo jest suwerenne; - wymienić podstawowe funkcje państwa; - podać przykłady realizacji zasady przedstawicielstwa; - wymienić podstawowe cechy państwa demokratycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe formy demokracji bezpośredniej; - wyjaśnić, czym się różni demokracja bezpośrednia od pośredniej; - wymienić korzyści, jakie daje obywatelom ustrój demokratyczny; - wymienić podstawowe cechy autorytaryzmu i totalitaryzmu; - dopasować działania władzy państwowej do poszczególnych funkcji państwa; - wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy monarchią a republiką. 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać wady i zalety demokracji bezpośredniej i pośredniej; - wskazać na mapie Europy monarchie i republiki; - podać przykłady współczesnych państw autorytarnych; - podać przykłady współczesnych i historycznych państw totalitarnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować* sytuację człowieka w państwie totalitarnym - porównać pozycję obywatela w państwie demokratycznym oraz państwie autorytarnym i totalitarnym.
---	---	---	--	--	--

<p>2. Polska państwem demokratycznym</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić główne rodzaje władzy państwowej; - wymienić organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowej w Polsce; - podać nazwę ustawy zasadniczej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić podstawowe zasady ustroju Polski; - wyjaśnić, na czym polega zasady: konstytucjonalizmu, przedstawicielstwa i trójpodziału władzy; - wymienić źródła powszechnie obowiązującego prawa w Polsce; - wymienić szczególne cechy konstytucji. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić rozdziały Konstytucji RP; - wyjaśnić, czym zajmuje się Trybunał Konstytucyjny; - wyjaśnić, czym jest preambuła; - wyjaśnić, na czym polegają zasady: pluralizmu politycznego, republikańskiej formy państwa prawa; - wymienić wartości, do których odwołuje się preambuła Konstytucji; - odszukać w Konstytucji RP przepisy dotyczące wskazanych kwestii; - wyjaśnić, czego dotyczyły referendum ogólnokrajowe przeprowadzone po 1989 roku. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, jakich spraw może dotyczyć referendum ogólnokrajowe; - dokonać interpretacji przepisu Konstytucji RP dotyczącego referendum ogólnokrajowego; - przedstawić główne zasady nowelizacji Konstytucji RP. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, dlaczego zasady konstytucjonalizmu, przedstawicielstwa, trójpodziału władzy, pluralizmu politycznego, państwa prawa są fundamentami ustroju demokratycznego; - wskazać wady i zalety republikańskiej formy rządów; - przedstawić historię polskiego konstytucjonalizmu.
---	--	--	--	--	---

<p>3. Sejm i Senat RP</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić organy władzy ustawodawczej; - wymienić główną funkcję Sejmu i Senatu; - określić, z kogo składa się Sejm i Senat; - podać zasadę zgodnie, z którą formowany jest Sejm i Senat; - podać przykład partii politycznej działającej w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> - określić, z ilu postów składa się Sejm, a z ilu Senat; - wymienić najważniejsze kompetencje Sejmu i Senatu; - wyjaśnić, na czym polega zasada przedstawicielstwa; - wyjaśnić, w jaki sposób podejmowane są decyzje w Sejmie i Senacie; - wymieć zasady, według których odbywają się wybory do Sejmu i Senatu; - wymienić partie polityczne, których przedstawiciele zasiadają w Sejmie bieżącej kadencji. 	<ul style="list-style-type: none"> - określić, z kogo składa się Zgromadzenie Narodowe; - podać przykład sytuacji, w której Sejm i Senat obradują jako Zgromadzenie Narodowe; - wyjaśnić zasady, według których odbywają się wybory do Sejmu i Senatu; - wyjaśnić pojęcie immunitetu; - wymienić główne etapy procesu ustawodawczego; - wyjaśnić, co jest głównym celem działalności partii politycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównać zasady wyborów do Sejmu i Senatu; - porównać rolę Sejmu i Senatu w procesie ustawodawczym; - wyjaśnić, jaką rolę w procesie ustawodawczym posiada Prezydent RP; - wyjaśnić pojęcia: mandat, komisje sejmowe, Prezydium Sejmu, Konwent Seniorów; - wyjaśnić, jakie znaczenie w państwie demokratycznym ma aktywność wyborcza obywateli; - wskazać skutki, jakie niesie dla państwa i społeczeństwa niska frekwencja wyborcza. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować* wybraną polską partię polityczną [struktura organizacyjna, program, działalność, wartości].
----------------------------------	--	--	--	--	--

<p>4.</p> <p>Prezyd ent i Rada Minist rów</p>	<p>- wymienić organy władzy wykonawczej w Polsce;</p> <p>- podać imię i nazwisko urzędującej głowy państwa oraz Prezesa Rady Ministrów;</p> <p>- określić sposób powoływania Prezydenta RP;</p> <p>- podać przykład uprawnień Prezydenta RP.</p>	<p>- przedstawić główne zasady wyboru Prezydenta RP;</p> <p>- wymienić podstawowe kompetencje Prezydenta RP;</p> <p>- wymienić podstawowe kompetencje Rady Ministrów.</p>	<p>- uporządkować kompetencje Prezydenta RP [polityka wewnętrzna, polityka zagraniczna];</p> <p>- omówić główne zasady procedury tworzenia rządu;</p> <p>- przedstawić podstawowe fakty dotyczące Życiorysu politycznego urzędującej głowy państwa oraz Prezesa Rady Ministrów.</p>	<p>- wyjaśnić, na czym polega kontrola polityczna Sejmu nad Radą Ministrów;</p> <p>- wyjaśnić, na czym polega zasada kontrasygnaty ;</p> <p>- przedstawić główne zadania wskazanych ministerstw;</p> <p>- wymienić Prezydentów RP po 1989 r.</p>	<p>- zaprezentować* zadania i zakres działań wybranego ministerstwa;</p> <p>- na podstawie zgromadzonych informacji, wyjaśnić, w jaki sposób działania wskazanych ministerstw wpływają na życie przeciętnej polskiej rodziny.</p>
---	--	---	---	--	---

<p>5. Sądy i trybunały</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady spraw, z którymi człowiek może zwrócić się do sądu; - wymienić rodzaje sądów w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić główne zasady postępowania sądowego; - wymienić nazwy trybunałów działających w Polsce; - określić główne zadanie Trybunału Konstytucyjnego; - wyjaśnić, czym zajmują się sądy administracyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać główne zasady postępowania sądowego, - wyjaśnić, na czym polega zasada niezależności sądów; - wyjaśnić, na czym polega zasada niezawisłości sędziów; - wyjaśnić, jaką rolę pełnią sędziowie w procesie sądowym; - wymienić strony postępowania sądowego [postępowanie karne i cywilne]. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić zasady gwarantujące niezawisłość sędziów, - wyjaśnić, znaczenie zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego; - wyjaśnić, w jaki sposób realizowana jest zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego, - wyjaśnić rolę Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu dla ochrony zasady państwa prawa. 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić strukturę i hierarchię sądów w Polsce; - zaprezentować strukturę organizacyjną sądu rejonowego; - zająć stanowisko w sprawie roli ławników w procesie sądowym [zbudować argumenty i kontrargumenty].
-----------------------------------	---	---	---	--	---

<p>6. Organizacje pozarządowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady organizacji pozarządowych; - podać przykłady działań wolontariuszy. 	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady realizacji prawa do swobodnego zrzeszania się; - odszukać przykłady stowarzyszeń i fundacji działających w swoim środowisku lokalnym; - podać przykłady działań podejmowanych przez związki zawodowe; - wymienić cechy wolontariatu. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić pojęcia: fundacja i stowarzyszenie; - wyjaśnić, jak rolę pełnią związki zawodowe; - uzasadnić konieczność angażowania się w działania organizacji pozarządowych; - przedstawić korzyści wynikające z pracy w wolontariacie; - wymienić główne organizacje młodzieżowe działające w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa zasada swobodnego zrzeszania się; - wyjaśnić różnicę pomiędzy fundacją a stowarzyszeniem; - wyjaśnić, czym jest organizacja pożytku publicznego i w jaki sposób można wspomóc jej działalność. 	<ul style="list-style-type: none"> - aktywnie uczestniczyć w działaniach na rzecz wspierania innych ludzi, rozwoju środowiska lokalnego [aktywność w organizacjach pozarządowych, praca w wolontariacie]; - zaprezentować* wybraną organizację pozarządową [misja, wartości, cele, formy działania, struktura organizacyjna, znaczenie dla środowiska]; - przedstawić historię NSZZ "Solidarność"; - zaplanować działalność i strukturę organizacyjną dowolnego stowarzyszenia.
--	--	---	---	--	---

<p>7. Media i opinia publiczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podać przykłady środków masowego przekazu; - podać przykłady pracy dziennikarzy; - odszukać w środkach masowego przekazu przykłady reklam. 	<ul style="list-style-type: none"> - podać główne cechy środków masowego przekazu; - podać główne cechy opinii publicznej; - wymienić główne funkcje mediów; - podać przykłady mediów społecznościowych; - odczytać, zilustrowane w prostej formie, wyniki wskazanego sondażu opinii publicznej; - wymienić główne funkcje reklamy. 	<ul style="list-style-type: none"> - odczytać cel wskazanej kampanii społecznej; - wskazać pozytywne i negatywne aspekty funkcjonowania mediów społecznościowych; - wymienić główne zasady etyki dziennikarskiej; - odszukać w tekście publicystycznym fakty i opinie; - wymienić podstawowe sposoby perswazji / manipulacji stosowane w mediach. 	<ul style="list-style-type: none"> - dostrzec środki perswazji / manipulacji zastosowane we wskazanej reklamie; - wyjaśnić, jaką rolę pełni opinia publiczna [sondaże opinii publicznej] w państwie demokratycznym; - uzasadnić konieczność przestrzegania zasad etyki dziennikarskiej; - odszukać przykłady łamania etyki dziennikarskiej; - uzasadnić konieczność oddzielania faktów od opinii. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, w jaki sposób należy strzec się przed manipulacją stosowaną w reklamach; - dokonać krytycznej analizy wybranej reklamy; - zaplanować [przeprowadzić / wziąć aktywny udział] kampanię reklamową [kampanię społeczną].
<p>Podsumowanie i test</p>					

<p>1.</p> <p>Organizacje międzynarodowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - rozwinąć skrót ONZ; - rozwinąć skrót NATO; - podać przykłady działań podejmowanych przez ONZ; - podać przykłady działań podejmowanych przez NATO. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienić, główne cele i zadania ONZ; - wymienić główne cele i zadania NATO; - rozpoznać przejawy realizacji przez państwo polityki zagranicznej; - wymienić główne organy ONZ. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, jaką rolę pełnią ambasadorzy i konsulowie; - wyjaśnić, jakie są główne cele polityki zagranicznej państwa; - określić, kiedy powstało ONZ i kiedy powstało NATO; - wyjaśnić, czym zajmuje się Rada Bezpieczeństwa ONZ; - wyjaśnić pojęcie <i>misja pokojowa</i> ONZ, - wymienić przykłady aktywności Polski w ONZ i NATO. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, czym różni się ONZ od innych organizacji międzynarodowych; - wyjaśnić, jaką rolę odgrywa NATO w polityce obronnej państwa polskiego; - wymienić nazwy, innych niż ONZ i NATO, organizacji międzynarodowych, do których należy Polska. 	<ul style="list-style-type: none"> - zaprezentować* wybraną misję pokojową ONZ, w której brały udział/biorą wojska polskie [cele, zadania, historia misji, charakterystyka konfliktu, udział wojsk polskich, geografia polityczna], - wskazać na mapie państwa członkowskie NATO.
--	--	---	---	---	--

<p>2. Unia Europejska</p>	<p>- wymienić rok, w którym Polska przystąpiła do Unii Europejskiej; - wymienić państwa sąsiadujące z Polską, które należą do Unii Europejskiej.</p>	<p>- określić, kiedy i gdzie podpisano traktat o powstaniu Unii Europejskiej; - wymienić imiona i nazwiska Ojców założycieli zjednoczonej Europy; - wymienić główne przyczyny integracji europejskiej, - wymienić główne zasady funkcjonowania Unii Europejskiej;</p>	<p>- wymienić główne etapy integracji europejskiej; - wskazać na mapie państwa członkowskie Unii Europejskiej; - odszukać informacje o Życiorysie politycznym Ojców założycieli zjednoczonej Europy; - wyjaśnić główne zasady funkcjonowania Unii Europejskiej; - podać nazwy głównych organów Unii Europejskiej; - wymienić imiona i nazwiska Polaków pełniących ważne funkcje w instytucjach /organach Unii Europejskiej.</p>	<p>- podać podstawowe kompetencje głównych organów Unii Europejskiej, - przedstawić wady i zalety procesu integracji europejskiej, - zaprezentować sylwetki polityczne Polaków pełniących ważne funkcje w instytucjach /organach Unii Europejskiej.</p>	<p>- zaprezentować* wybrane problemy [osiągnięcia] Unii Europejskiej; - zaprezentować* wybrane państwa członkowskie Unii Europejskiej [historia, kultura, demografia, ekonomia, itp.] - zaplanować / zorganizować / aktywnie uczestniczyć] <i>Dzień Europy</i> w szkole.</p>
----------------------------------	--	---	---	---	--

<p>3.</p> <p>Polska w Unii Europejskiej</p>	<p>- podać przykłady praw/korzyści, które nabyli obywatele polscy po wejściu Polski do Unii Europejskiej,</p> <p>- podać rok, w którym Polska przystąpiła do Unii Europejskiej.</p>	<p>- wyjaśnić, w jaki sposób nabywa się obywatelstwo Unii Europejskiej,</p> <p>- wymienić prawa wynikające z obywatelstwa Unii Europejskiej,</p> <p>- wymienić nazwy funduszy unijnych, z których korzysta Polska.</p>	<p>- podać informacje dotyczące głównych etapów integracji Polski z Unią Europejską [referendum ratyfikacyjne];</p> <p>- podać przykłady wykorzystania funduszy unijnych;</p> <p>- wyjaśnić, na czym polega Europejski Rynek Wewnętrzny.</p>	<p>- ocenić proces integracji Polski z Unią Europejską - przedstawić korzyści i zagrożenia;</p> <p>- wyjaśnić, na jakich zasadach funkcjonuje Strefa Schengen;</p> <p>- przedstawić korzyści wynikające z przynależności i Polski do Strefy Schengen.</p>	<p>- zaprezentować* inwestycje gminne, finansowane ze środków unijnych;</p> <p>- zaprezentować* wybraną inicjatywę unijną dotyczącą młodzieży.</p>
<p>4.</p> <p>Problemy współczesnego świata</p>	<p>- wymienić przykłady ilustrujące proces globalizacji;</p> <p>- podać przykłady pomocy humanitarnej.</p>	<p>- wskazać, na podstawie mapy, państwa globalnej Północy i globalnego Południa;</p> <p>- wyjaśnić, na czym polega różnica pomiędzy państwami globalnej Północy i globalnego Południa;</p> <p>- podać przykłady globalizacji ekonomicznej i kulturowej współczesne</p>	<p>- podać przykłady ilustrujące dysproporcję rozwojową pomiędzy państwami globalnego Południa i globalnej Północy;</p> <p>- podać przykłady zależności pomiędzy państwami globalnej Północy i globalnego Południa;</p> <p>- uzasadnić konieczność udzielania</p>	<p>- podać przyczyny dysproporcji rozwojowych współczesnego świata;</p> <p>- wymienić korzyści i zagrożenia wynikające z procesu globalizacji;</p> <p>- wyjaśnić, dlaczego pomoc dla państw biednego Południa jest często nieskuteczna;</p> <p>- wyjaśnić pojęcia Grupa G7.</p>	<p>- zaprezentować* działania wybranej organizacji pozarządowej zajmującej się udzielaniem pomocy humanitarnej;</p> <p>- zorganizować debatę / dyskusję [wziąć aktywny udział w debacie / dyskusji] dotyczącą sposobów udzielania</p>

		go świata.	pomocy humanitarnej.		efektywnej pomocy społecznościom globalnego Południa; - zaprezentować* problemy wybranego państwa globalnego Południa.
5. Konflikty zbrojne na świecie	- podać przykłady działań terrorystycznych; - podać przykłady konfliktów międzynarodowych.	- podać przykłady organizacji międzynarodowych zajmujących się rozwiązywaniem konfliktów i walką z terroryzmem; - wymienić skutki długotrwałych konfliktów międzynarodowych.	- na wybranych przykładach przedstawić przyczyny współczesnych konfliktów międzynarodowych; - wymienić skutki rozwoju terroryzmu we współczesnym świecie; - wymienić cechy ludobójstwa.	- przedstawić różne rodzaje terroryzmu; - wyjaśnić, dlaczego walka z terroryzmem jest trudna i często nieskuteczna.	- zaprezentować* wybrany konflikt międzynarodowy [lokalizacja konfliktu na mapie, strony konfliktu, przyczyny i formy konfliktu, sposoby rozwiązania sporu].
Podsumowanie i test					